

י' בכסלו תשע"ח

28 בנובמבר 2017

בס"ד

לכבוד ח"כ סתיו שפיר

יו"ר וועדת שקיפות

שלום רב,

הנדון : עמדת "מבוי סתום" לקראת דיון על אודות מדד השקיפות במשרד לשירותי דת

1. ראשית אנו מברכות על הטיפול השיטתי בשקיפות ובהנגשת מידע ממשלתי בכלל, ובמשרד לשירותי דת בפרט, וכן מבקשות להעלות את הצורך להגביר את השקיפות בנושא בתי הדין הרבניים, שהנהלתם הנה יחידת סמך של המשרד לשירותי דת.
2. על פי חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953, ענייני נישואין וגירושין של יהודים בישראל הם בשיפוטם הייחודי של בתי הדין הרבניים. בני זוג יהודים החיים בישראל ומבקשים להתגרש כדין נזקקים להסדיר זאת אך ורק בבית דין רבני.
3. על פי חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995 (תיקון מספר 7, תשע"ב-2012), (להלן: חוק הסנקציות) בית הדין רשאי להטיל צו הגבלה על איש שנמנע ממתן גט לאשתו לאחר שבית הדין החליט שעליו לעשות זאת. לאחר קבלת ההחלטה, על בית הדין לקיים דיונים במועדים קבועים שבהם ישקול מתן צווי הגבלה או החמרתם¹.
4. ע"פ החוק חייבים בתי הדין לדווח במשך חמש שנים ראשונות, פעם בשנה, נתונים בדבר יישום החוק לוועדת חוקה, חוק ומשפט. בשנתיים האחרונות ניסינו שוב ושוב לקבל מבתי הדין נתונים על העמידה בחוק הסנקציות ללא הועיל, וזאת על אף שיתוף פעולה מרשים של יחידת המחשוב. לרוב נטען כי לא ניתן לחלץ את הנתונים מן המערכת הממוחשבת.
5. אכן, גם הדוחות שבתי הדין עצמם מציגים דלים, ולעתים קרובות מוצגים באופן שאינו מאפשר להבין את הנתונים. כך, למשל, הדו"ח האחרון שהוגש לוועדת חוקה ואמור היה לספק מידע על עמידת בתי הדין בקביעת דיונים בנושא צווי הגבלה בשנת 2015, בוחן רק

¹ החוק קובע כי לאחר פסק דין לגירושין יש לקבוע מועד לסידור גט תוך 45 יום. אם לא סודר הגט, יקיים בית הדין, בתוך 45 ימים מאותו מועד, דיון שבו ידון במתן צו הגבלה. אם ניתן צו הגבלה, על בית הדין לקיים דיון נוסף תוך 90 יום, שבו יבחן את שינוי הצו או את החמרתו אם פסק הדין לא קיים. אם לא ניתן צו הגבלה, על בית הדין לדון בכך שוב לאחר 45 יום. על בית הדין להוסיף ולקבוע דיונים עד מתן פסק הדין.

אם התקיים דיון אחד בכל תיק, וזאת במקום לכלול נתונים ביחס לכלל הדיונים שהתקיימו מרגע מתן פסק הדין ועד לקבלת הגט, כפי שדורש החוק. דו"ח המסכם את שנת 2016 לא הוגש כלל.

6. עוד נציין כי תחת הנהלת בתי הדין הרבניים קיים "אגף עגונות" שתפקידו לסייע במקרים שבהם האישה רוצה גט והבעל נעלם. על האגף כמעט ולא מפורסם מידע באתר בתי הדין². במסגרת עבודתנו המשפטית, נתקלנו לא אחת בהתנהלות תמוהה של האגף, שגרמה לנו לתהות איך מתקבלות בו החלטות. כך, למשל, האגף טען שאינו מצליח לאתר גבר בעוד שאנו מצאנו את כתובתו והצלחנו לפנות אליו באמצעות חיפוש פשוט בגוגל.

7. נבקש שהדיון על שקיפות במשרד לשירותי דת יכלול התייחסות לסוגיות אלה. בפרט, הנהלת בתי הדין הגדירה את "טיוב הנתונים בתיק המשפטי" כאחת המטרות שלה לשנת 2017³. להבנתנו מטרה זו טרם הושגה. נשמח לשמוע מהם הצעדים שהנהלה מיישמת כדי להשיגה.

8. בהמשך לכך, להלן רשימת שאלות אשר לטעמנו ראוי היה שהנהלת בתי הדין תתייחס אליה בדו"ח השנתי:

שאלות על התנהלות תיקים בבתי הדין –

א. מצורפות טבלאות למעקב אחר פסקי דין ודיונים בצווי הגבלה ביחס לתיקים שנפתחו בתביעה ונסגרו במהלך השנה או נותרו פתוחים עד סופה. הטבלאות מתייחסות לשנת 2016 ובוחנות עבור כל תיק אם ניתן פסק דין, מה תוכן הפסק, וכן אילו דיונים נקבעו ובאיזו תדירות.

ב. מצורפות טבלאות למעקב אחר פסקי דין לגירושין בחלוקה מגדרית ואחר הזמן העובר מפתיחת התיק ועד למתן פסק הדין. טבלאות אלה העברנו לבתי הדין בתאריך ה-9 בנובמבר. ב-27 בנובמבר פרסמו בתי הדין דו"ח ובו מענה חלקי לשאלה, אשר לא כולל התייחסות לטווח הזמן בין פתיחת התיק לפסק הדין⁴.

אגף עגונות

א. תקציב האגף - עד כה לא פורסם תקציב האגף בנפרד מתקציב הנהלת בתי הדין. כמו כן, אגף עגונות מעסיק חברות חקירות פרטיות - לא מצאנו שמות חברות איתם עובד האגף (חברות טיסה, סוכנויות נסיעות וחוקרים פרטיים) ולא נמצא תקציב תעסוקת חברות חיצוניות.

² במבנה בתי הדין כפי שהוא מופיע בדו"ח השנתי של 2016, האגף אף אינו מופיע:

<http://archive.rbc.gov.il/InfoSearch/FreedomInformation/PublishingImages/MivneReshut.jpg>

<http://archive.rbc.gov.il/InfoSearch/FreedomInformation/Documents/Yaadim2017.pdf>³

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/rejection_of_divorce/he/data_sarvanutget2012-2016.pdf⁴

- ב. מבנה האגף ומינויים - לא נמצא במידע המפורסם הגדרות של תפקידי עובדי האגף, אלו תנאי סף נדרשים לתעסוקה באגף, אם עובדי האגף מונו באמצעות מכרז בהתאם לתקשי"ר וכיצד מתקבלות החלטות העסקה.
- ג. תפקוד האגף - האם קיימות פעולות שהאגף חייב לעשות, או שהדבר נתון לשיקול דעתו של מנהל האגף? מהו מנגנון הדיווח של האגף לערכאת השיפוט ולנשים עצמן?
9. אנו מודות על ההזדמנות שבהעלאת הנושא על סדר היום של הוועדה לקידום השקיפות בבתי הדין הרבניים ולקידום זכויות נשים בהלכי גירושין בישראל.

בכבוד רב,

בתיה כהנא-דרור, עו"ד
מנכ"לית 'מבוי סתום'
למען נשים מסורבות
גט ועגונות .